

Dato: 18. maj 2020
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Malene Lynggaard
Sagsnr.: 2019-490-0134
Dok.: 1468628

RESUMÉ

**Udkast til lovforslag om ændring af retsplejelov for Grønland
(Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser)
samt udkast til kongelig anordning om ikrafttræden for Grønland af
forskellige love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for
forbrydelser**

Lovforslaget og anordningen er udarbejdet som led i regeringens og Grønlands Selvstyres arbejde med at udvikle danske ansvarsområder i Grønland og har til formål at styrke retsstillingen for ofre for forbrydelser i kriminalsager i Grønland.

1. Lovforslag om ændring af retsplejeloven

Lovforslaget bygger på fire ændringer af den danske retsplejelov, der blev gennemført ved henholdsvis lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser), lov nr. 412 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven og offererstatningsloven (Underretning ved udgang og løsladelse mv. og udvidelse af fristen for politianmeldelse ved erstatning fra staten til ofre for forbrydelser), lov nr. 709 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner) og lov nr. 629 af 12. juni 2013 (Udvidelse af ordning om underretning af forurettede og styrkelse af rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning). Lov nr. 517 af 6. juni 2007 byggede på Straffeplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Lovforslaget har for *det første* til formål at styrke forurettedes processuelle retsstilling i kriminalsager bl.a. ved, at der foreslås indført en generel vejledningspligt for politiet over for forurettede eller dennes efterladte nære pårørende. Desuden foreslås det, at forurettede eller dennes efterladte nære pårørende skal underrettes om en række dispositioner i forbindelse med kriminalsagen.

Lovforslaget har for *det andet* til formål at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ved at udvide den forurettedes mulighed for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod eller under afsoningen medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad.

For *det tredje* indføres med lovforslaget en række tiltag som nærmere beskrevet nedenfor, som har til formål at øge beskyttelsen af vidner i kriminalsager.

Lovforslaget indeholder på den baggrund følgende hovedelementer:

- *Vejledning og information:* Det foreslås, at der indføres en pligt for politiet til at vejlede forurettede eller, hvis den forurettede er afgået ved døden, den forurettedes efterladte nære pårørende om vedkommendes retsstilling. Forslaget indebærer bl.a., at den forurettede i fornødent omfang skal vejledes om f.eks. adgangen til at få påkendt civile krav under kriminalsagen, vedkommendes rettigheder efter offererstatningsloven samt forurettedes rettigheder og pligter som vidne under sagen. Behovet for vejledning vil i høj grad variere fra sag til sag, og vejledningspligtens nærmere indhold bør i vid udstrækning være bestemt af de konkrete forhold i den enkelte kriminalsag.
- *Underretning og klageadgang:* Med henblik på at styrke forurettedes processuelle retsstilling foreslås det, at forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, den forurettedes efterladte nære pårørende underrettes om afgørelser om afvisning af anmeldelser, påtaleopgivelser og tiltalefrafald samt underrettes om tiltalerejsning og tid og sted for hovedforhandlingen. Hvis en sag ankes eller genoptages, skal forurettede eller forurettedes efterladte nære pårørende efter anmodning ligeledes underrettes herom. Endelig foreslås det, at retten skal underrette den forurettede og andre, der har fremsat et civilt krav i en kriminalsag, om rettens afgørelse om

kravet og i øvrigt meddeler den forurettede en udskrift af dommen, hvis den forurettede har anmodet om det.

- *Beskikkelse af en bistandsbisidder:* Som supplement til de gældende regler om beskikkelse af bistandsbisidder foreslås det, at der indføres en bestemmelse, hvorefter retten, når særlige omstændigheder taler for det, kan beskikke en bisidder for forurettede. Det bør i de nævnte tilfælde ikke nødvendigvis være afgørende, om lovovertrædelsen er af en bestemt type, men derimod om de konkrete forhold i sagen fører til, at forurettede bør have adgang til en bisidder. Det foreslås endvidere, at der indføres en regel, hvorefter retten, når særlige hensyn til de pårørende taler for det, kan beskikke en bisidder for forurettedes efterladte nære pårørende, når den forurettede er afdød som følge af forbrydelsen.
- *Forurettedes adgang til at være til stede under retsmøder:* Det lægges endvidere op til, at der indføres en bestemmelse, hvorefter forurettede har ret til at overvære lukkede retsmøder, medmindre dørlukningens formål taler imod det. Det vil være rettens formand, som vil skulle tage stilling til en sådan anmodning. Forurettede vil fortsat normalt være afskåret fra at overvære et lukket retsmøde forud for afgivelsen af sin egen forklaring.
- *Underretning ved udgang og løsladelse mv.* Det foreslås, at forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om anstaltsanbringelse for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse, herunder eventuel prøveløsladelse, samt om eventuel undvigelse, hvis den forurettede har anmodet herom. Er den forurettede afdød ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet herom. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det. Det fastsættes endvidere i den foreslåede bestemmelse, at underretningsordningen kun gælder i tilfælde, hvor gerningsmanden har været tilbageholdt før dom uden at være blevet løsladt inden dommens fuldbyrdelse. Det foreslås endvidere, at i sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller

radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.

- *Beskyttelse af vidner ved disses afgivelse af forklaring:* Endelig foreslås en række tiltag med det formål at øge beskyttelsen af vidner, som skal afgive forklaring. For det første foreslås der indført en bestemmelse i retsplejeloven om, at politiet skal underrette retten, i tilfælde hvor der er særligt behov for en særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i retten, og at retten bistår vidnet i fornødent omfang. Det foreslås endvidere, at retterne fremover skal nægte bestemte personer og grupper adgang til et retsmøde, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part, og at retten på forhånd skal kunne træffe afgørelse herom. Herudover udvider lovforslaget mulighederne for at afgive forklaring som vidne ved anvendelse af fjernkommunikation med billede i tilfælde, hvor særlige hensyn til vidnet taler for det.

Det bemærkes, at der vil blive foretaget enkelte konsekvensændringer i lovforslaget som følge af den forventede samtidige ikraftsættelse af lovforslag om ændring af retsplejelov for Grønland og forskellige andre love (Gennemførelse af politireform, etablering af ny politiklageordning m.v.).

2. Udkast til kongelig anordning om ikrafttræden af visse love om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

Lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 472 af 25. september 1984.

Loven er efterfølgende bl.a. ændret ved lov nr. 233 af 6. juni 1985, lov nr. 366 af 18. maj 1994, lov nr. 463 af 7. juni 2001, lov nr. 35 af 21. januar 2003 og lov nr. 112 af 3. februar 2012 som sat i kraft ved anordning nr. 1197 af 21. december 1996, anordning nr. 1148 af 26. november 2004, anordning nr. 112 af 3. februar 2012 og anordning nr. 250 af 20. marts 2017.

Herudover er loven ændret ved lov nr. 980 af 17. december 1997, lov nr. 516 af 7. juni 2006, lov nr. 711 af 25. juni 2010, lov nr. 412 af 9. maj 2011, lov nr. 325 af 11. april 2012, lov nr. 158 af 28. februar 2012, lov nr. 629 af

12. juni 2013, lov nr. 285 af 29. marts 2017, lov nr. 140 af 28. februar 2018 og lov nr. 486 af 30. april 2019. Disse lovændringer er imidlertid ikke sat i kraft for Grønland.

Naalakkersuisut har anmodet Justitsministeriet om at sætte de senere ændringer af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser i kraft for Grønland, i det omfang ændringerne er relevante for Grønland.

Der lægges i anordningsudkastet op til at sætte visse senere lovændringer i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

For så vidt angår de lovændringer, som følger af lov nr. 516 af 7. juni 2006 (indsættelse af § 17, stk. 2, om inddrivelse af statens regreskrav mod skadevolder), lov nr. 711 af 25. juni 2010 (ændring af § 6, nr. 2 om den kriminelle lavalder), lov nr. 325 af 11. april 2012 (nyaffatning af § 11, stk. 2, om Erstatningsnævntes sammensætning) lov nr. 158 af 28. februar 2012 (ændring af § 6, stk. 2, om den kriminelle lavalder), lov nr. 629 af 12. juni 2013 (nyaffattelse af § 11, stk. 2, om Erstatningsnævntes sammensætning) og lov nr. 285 af 29. marts 2017 (om ophævelse af § 17, stk. 2, om inddrivelse af statens regreskrav mod skadevolder), lægges der op til, at lovændringerne ikke sættes i kraft for Grønland. Endvidere er der i lov nr. 980 af 17. december 1997 ikke hjemmel til ved anordning at sætte loven i kraft for Grønland.

De lovændringer som sættes i kraft for Grønland følger af lov nr. 412 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Underretning ved udgang og løsladelse m.v. og udvidelse af fristen for politianmeldelse ved erstatning fra staten til ofre for forbrydelser), lov nr. 140 af 28. februar 2018 om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Ophævelse af forældelsesfrister for gerningsmandens strafansvar i sager om seksuelt misbrug af børn og for erstatningskrav mod forvaltningsmyndigheder for svigt i sager om overgreb mod børn, forhøjelse af niveauet for tortgodtgørelse for seksuelle krænkelse samt ophævelse af 72-timersreglen i sager om voldtægt, incest og seksuelt misbrug af børn m.v.) og lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i Erstatningsnævnet m.v.).

Anordningsudkastet indebærer således bl.a. en udvidelse af fristen for, hvornår der skal foretages politianmeldelse, i hvilken forbindelse det

desuden fastsættes, at erstatning i øvrigt betinges af, at skadelidte under en eventuel kriminalsag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning. Der lægges i den forbindelse op til at indsætte en bestemmelse om, at visse nærmere oplyste sagstyper er undtaget førnævnte frist (på 72 timer). Endvidere lægges der bl.a. op til at ændre visse bestemmelser om fristberegning i forhold til Erstatningsnævnets kompetence til at behandle ansøgninger. Herudover lægges der bl.a. op til at indføre en bestemmelse om, at erstatning ydes selvom tiltalte under kriminalsagen frifindes, hvis lovens øvrige betingelser er opfyldt.

Anordningsudkastet indeholder i øvrigt bestemmelser om, at Erstatningsnævnet ikke træffer afgørelse, før kriminalsagen mod skadevolderen er afgjort ved endelig dom, eller efterforskningen er indstillet, medmindre forholdene i sagen taler for det, samt om, at Erstatningsnævnet i tilfælde, hvor der er truffet endelig afgørelse om erstatning eller godtgørelse, ikke behandler yderligere krav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, hvis det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at nævnet har truffet endelig afgørelse. Bestemmelsen har til formål at skabe en passende balance mellem på den ene side hensynet til ofrene og på den anden side hensynet til, at der ikke over en lang periode henligger uafsluttede sager hos Erstatningsnævnet.

Endelig lægges der op til at indføre bestemmelser om hurtig tilkendelse af krav med en værdi på indtil 3.500 kr., om mulighed for at Erstatningsnævnet kan indhente en udtalelse om spørgsmålet om fastsættelsen af méngraden og erhvervsevnetabet fra den aktør, hvor det vurderes mest hensigtsmæssigt, herunder fordi den pågældende vurderes at kunne levere udtalelsen hurtigst, om Erstatningsnævnets mulighed for – efter forhandling med Grønlands Selvstyre – at få terminaladgang til nødvendige oplysninger i indkomstregisteret, samt om bemyndigelse af justitsministeren til at fastsætte regler om, at ansøgning om erstatning og godtgørelse skal indgives ved anvendelse af digital selvbetjening.